

Prof. dr hab. Krzysztof Malaga
Instytut Informatyki i Ekonomii Ilościowej
Katedra Badań Operacyjnych i Ekonomii Matematycznej
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
al. Niepodległości 10
61-875 Poznań

Poznań, 16.08.2021 r.

Prof. dr hab. Krzysztof Wach
Przewodniczący Rady Dyscypliny
Ekonomia i Finanse
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
ul. Rakowicka 27
31-510 Kraków

**Opinia dotycząca wniosku o nadanie dr. Łukaszowi Jabłońskiemu stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse¹**

1. Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Łukasz Jabłoński (ur. 25.12.1977 roku w Rzeszowie) uzyskał tytuł magistra ekonomii na Wydziale Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego (wcześniej Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Filia w Rzeszowie) w listopadzie 2001. W trakcie i po ukończeniu jednolitych studiów magisterskich pracował w Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Rzeszowie (marzec, 2000 – lipiec, 2003), w Podkarpackim Klubie Biznesu w Rzeszowie (lipiec, 2003 – wrzesień, 2004), a od 1.10.2004 rozpoczął pracę w Akademii Ekonomicznej w Krakowie (od 2008 r. Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – UEK).

W dniu 20.09.2010 r. Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych UEK nadała Panu Łukaszowi Jabłońskiemu stopień doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia na podstawie rozprawy doktorskiej napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Michała G. Woźniaka na temat „*Rola inwestycji w kapitał ludzki w realnej konwergencji Polski z krajami OECD*”, której recenzentami byli prof. dr hab. Andrzej Wojtyna z UEK oraz prof. dr hab. Witold Orłowski z Politechniki Warszawskiej.

Pan dr Łukasz Jabłoński pracował jako adiunkt w następujących jednostkach organizacyjnych UEK: Katedra Ekonomii Stosowanej (listopad, 2010 – wrzesień, 2018),

¹ Podstawą niniejszej opinii były: a) Pismo Sekretarza Rady Doskonałości Naukowej prof. dr. hab. Bronisława Sitka dnia 26.04.2021 o powołaniu recenzentów w postępowaniu habilitacyjnym dr. Łukasza Jabłońskiego, b) Pismo Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie prof. dr. hab. Pawła Luli z dnia 24.05.2021 r. c) Uchwały Senatu UEK 54/2019 oraz 50/2020 d) Ustawa z dn. 20.07.2018 Prawo o szkolnictwie wyższym, e) komplet materiałów przygotowanych przez Habilitanta i inne dokumenty otrzymane z Biura Rad Dyscyplin UEK wraz z pismem Pani Marty Jeziorak z dnia 24.05.2021 r.

Katedra Zarządzania Jakością (październik, 2018 – wrzesień, 2019, Katedra Makroekonomii w Kolegium Ekonomii, Finansów i Prawa (od października 2019).

W okresie od 8 grudnia 2016 r. do 3 lipca 2017 r. toczyło się postępowanie habilitacyjne dr. Łukasza Jabłońskiego na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych na UEK przed Komisją Habilitacyjną w składzie: prof. dr hab. Adam Budnikowski (przewodniczący), dr hab. Karolin Klecha-Tyniec (*sekretarz*), dr hab. Jakub Growiec, prof. dr hab. Anna Lipka, prof. dr hab. Krystyna Przybylska (*recenzenci*), prof. dr hab. Joanicjusz Nazarko i dr hab. Marek Dąbrowski (*członkowie*), która w dn. 2 czerwca 2017 zaopiniowała negatywnie wniosek dr. Łukasza Jabłońskiego o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomii. W dniu 3 lipca 2017 r. Rada Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych UEK podjęła uchwałę w sprawie **odmowy** nadania dr. Łukaszowi Jabłońskiemu stopnia dr. hab. w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomii².

2. Zestawienia i ogólna ocena osiągnięć naukowo-badawczych, dydaktycznych, organizacyjnych, eksperckich i popularyzujących naukę z uwzględnieniem współpracy międzynarodowej

Jako główne osiągnięcie naukowe dr Łukasz Jabłoński uznał cykl 7 publikacji³ i określił go jako „*Interakcje kapitału ludzkiego i nierówności dochodów w procesie konwergencji gospodarek na średnim i wysokim poziomie rozwoju*”. Przedmiotem empirycznych badań były więc kraje należące do OECD, UE i NAFTA.

Natomiast jako pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze uznał publikacje dotyczące następujących obszarów badawczych: „ a) proces konwergencji między krajami, b) proces konwergencji regionalnej, c) nierówności dochodowe wewnątrz krajów oraz czynniki ich zmian, d) wzrost gospodarczy, e) rozwój gospodarczy ”. Tak określone osiągnięcia naukowo-badawcze nie mają charakteru klasyfikacji, gdyż nie są rozłączne. Ponadto mają one zbyt ogólny charakter. Moim zdaniem powinny one być lepiej dostosowane do konkretnych wyników badań Habilitanta.

---

² W załączniku 1 materiałów przygotowanych przez Habilitanta podano link do archiwum UEK, w którym znajduje się dokumentacja wspomnianego przewodu habilitacyjnego. Niestety jest on niedostępny. Nie zmienia to jednak faktu, że moją opinię opieram na materiałach zgromadzonych w ramach **nowej procedury habilitacyjnej**, wszczętej 1 lutego 2021 r. przez Radę Doskonałości Naukowej w Warszawie i prowadzonej przez Radę Dyscypliny Ekonomia i Finanse UEK.

³ Ocenę merytoryczną tego cyklu publikacji przedstawię w następnym punkcie mojej recenzji. W tym miejscu ograniczę się do stwierdzenia, że składa się on z 1 artykułu jednoautorskiego w *Gospodarce Narodowej* (2021), 1 monografii jednoautorskiej wydana przez Wydawnictwo UEK (2016), 1 monografii dwuautorskiej wydanej przez CeDeWu w Warszawie (2016), 3 artykuły we współautorstwie, w tym dwa po polsku (2016, 2017) i dwa po angielsku (2019, 2020) oraz 1 współautorskiego rozdziału w monografii (2015). Oznacza to, że 3/7 publikacji objęte były oceną w poprzednim przewodzie habilitacyjnym, a 4/7 to publikacje nowe, które ukazały się po 2016 roku.

Łączny dorobek publikacyjny dr. Łukasza Jabłońskiego składa się z 77 opracowań naukowych⁴, w tym 2 jednoautorskich i 4 dwuautorskich monografii, 27 jednoautorskich i 18 współautorskich artykułów naukowych, 10 jednoautorskich i 14 współautorskich rozdziałów w monografiach, 1 jednoautorska redakcja monografii oraz 1 współautorska redakcja monografii w języku angielskim, 24 referaty wygłoszone w czasie konferencji krajowych lub zagranicznych, w tym jeden referat w sesji posterowej, 5 referatów wygłoszonych na zaproszenie w tym 1 w języku polskim i 4 w języku angielskim⁵.

Ogólna liczba punktów uzyskanych przez Habilitanta za publikacje w latach 2010 – 2021 według wykazów MNiSW wynosi 560, co wydaje się być wynikiem satysfakcjonującym. Nieco gorzej prezentują się wartości wskaźników naukometrycznych: liczby cytowani WEB of Science 5, WEB of Science B 12, Google Scholar 249, Indeks Hirscha: WEB of Science 2, WEB of Science B brak, Google Scholar 7.

Ważnym elementem działalności badawczej dr. Łukasza Jabłońskiego jest realizacja projektów badawczych. W ramach projektów finansowanych w drodze konkursu był wykonawcą grantu MNiSW (2009-2011), kierownikiem projektu finansowanego przez NCN (2012-2014), a obecnie jest wykonawcą grantu NCN rozpoczętego w 2020 r. Ponadto w latach 2011-2020 był wykonawcą w 10 projektów finansowanych w ramach badań statutowych UEK, których tematyka dotyczyła specjalności ekonomii i finansów (9) i nauk o zarządzaniu (1).

Wymienione projekty były realizowane w Polsce przy udziale reprezentantów krakowskiego środowiska akademickiego. Pewną szansą na umiędzynarodowienie działalności badawczej jest współpraca dr. Łukasza Jabłońskiego w roli research fellow z Centrum Kompetencyjnym ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu działającym przy Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania w Essen, prowadzona od czerwca 2015 r. Warto odnotować, że jej przejawem był 3 miesięczny staż naukowo-badawczy Habilitanta w tym centrum odbyty w 2019 r.

Warto zwrócić uwagę na inne formy aktywności naukowo-badawczej Habilitanta: a) pełnienie funkcji redaktora tematycznego w dyscyplinie ekonomia w okresie październik, 2010 – marzec, 2018 w Kwartalniku „Nierówności a Wzrost Gospodarczy, wydawanym przez Uniwersytet Rzeszowski; b) działalność recenzyjna: 3 recenzje artykułów konferencyjnych, 2 recenzje w polskich czasopismach i 2 recenzje w czasopismach zagranicznych, 1 recenzja

---

⁴ We wszystkich wieloautorskich publikacjach udziały Habilitanta były proporcjonalne do liczby autorów. Potwierdzają to stosowne oświadczenia współautorów.

⁵ Instytucje zapraszające: Biuro Promocji Nauki Polskiej w Brukseli (2012), Centrum Kompetencyjne ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, Kolonia (2013), Kijowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny, Kijów (2013), Akademia Leona Koźmińskiego, Warszawa (2015).

projektu badawczego dla NCN; d) działalność ekspercka: wykonanie 6 opracowań na zlecenie publicznych instytucji miasta Krakowa w latach 2017-2019 (w tym 2 jako kierownik).

Wśród efektów działalności organizacyjnej Habilitanta warto odnotować jego udział w pracach Komitetów Organizacyjnych 11 konferencji naukowych zorganizowanych na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Działalność popularyzująca osiągnięcia naukowe w przypadku dr. Łukasza Jabłońskiego jest przez niego sprowadzana do uczestnictwa w konferencjach lub wykładach na zaproszenie polskich lub zagranicznych instytucji akademickich.

W ramach działalności dydaktycznej dr Łukasz Jabłoński prowadził zajęcia w języku polskim z mikroekonomii, makroekonomii, podstaw ekonomii, międzynarodowych porównań gospodarczych, wzrostu gospodarczego i konwergencji oraz ekonomii gospodarki otwartej. Natomiast w języku angielskim prowadził zajęcia z international economic comparasion, economic growth and convergence. Wymienione ćwiczenia i wykłady prowadzone były na studiach licencjackich i magisterskich na UEK, Uniwersytecie Rzeszowskim (UR) oraz Wyższej Szkole Inżynieryjno-Ekonomicznej w Rzeszowie. Habilitant prowadził także zajęcia dydaktyczne w ramach studiów podyplomowych z takich przedmiotów jak gospodarka otwarta, konkurencyjność gospodarki, międzynarodowy przepływ czynników wytwórczych („Mechanizmy funkcjonowania strefy euro” – UR i NBP), a także zarządzania kryzysowego we współczesnej gospodarce („Zarządzanie bezpieczeństwem informacji”, UEK).

Szczególnym osiągnięciem Habilitanta były wykłady gościnne prowadzone od 2013 r. w ramach współpracy z Wyższą Szkołą Ekonomii i Zarządzania FOM w Essen z takich przedmiotów, jak: international economics, economics, marketing trends & forschung, strategic management, tools and techniques for management consulting w ramach studiów licencjackich, magisterskich i MBA⁶.

Dr Łukasz Jabłoński był promotorem 27 prac licencjackich, w tym 14 w języku angielskim oraz 1 pracy magisterskiej w języku angielskim. Był opiekunem serbskiego doktoranta odbywającego 2-miesięczny staż w Katedrze Makroekonomii UEK (2018). Natomiast nie pełnił dotąd funkcji promotora pomocniczego w rozprawach doktorskich powstających na UEK.

Reasumując różne formy aktywności naukowo-badawczej Habilitanta uznaję, że większość z nich jest satysfakcjonująca i zarazem stanowi spójny oraz realistyczny opis jego

---

⁶ Niektóre z wymienionych kompetencji dydaktycznych należy przyporządkować dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości. Fakt ich posiadania przez Habilitanta oceniam pozytywnie.

zainteresowań, kompetencji i umiejętności. Rzeczą zmienną jest jednak to, że żadna z nich nie doprowadziła do przyznania dr. Łukaszowi Jabłońskiemu nagród lub wyróżnień⁷.

3. Ocena merytoryczna cyklu publikacji uznanych za najważniejsze osiągnięcie naukowe oraz potencjalne pytania na kolokwium habilitacyjne

Przed omówieniem poszczególnych publikacji składających się na cykl zatytułowany „*Interakcje kapitału ludzkiego i nierówności dochodów w procesie konwergencji gospodarek na średnim i wysokim poziomie rozwoju*” chciałbym postawić pierwsze pytania, na które nie znalazłem precyzyjnej odpowiedzi w publikacjach dr. Łukasza Jabłońskiego, i dlatego mogą być przedmiotem dyskusji na kolokwium habilitacyjnym⁸.

P1. Proszę przedstawić definicje konwergencji gospodarczej w ujęciu realnym i nominalnym, β -konwergencji absolutnej i względnej, σ -konwergencji oraz γ -konwergencji i określić występujące między nimi relacje.

P2. Czy konwergencja gospodarcza jest kategorią ekonomiczną związaną ze wzrostem gospodarczym, czy z rozwojem gospodarczym ?

P3. Czy liniowo-logarytmiczna aproksymacja stopy wzrostu gospodarczego (PKB lub PKB *p.c.*) w otoczeniu stacjonarnego stanu równowagi w neoklasycznym modelu egzogenicznego wzrostu ma w pełni uzasadniony odpowiednik w postaci nieliniowych modeli regresji typu Barro?

P4. Powszechnie wiadomo, że w modelach endogenicznego wzrostu gospodarczego nie istnieją stacjonarne stany równowagi. Czy to oznacza, że w gospodarkach o średnim lub wysokim poziomie rozwoju nie zachodzi konwergencja gospodarcza?

Według Habilitanta kryterium wyboru 7 publikacji składających się na największe osiągnięcie naukowe było 5 następujących celów badawczych:

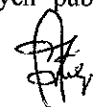
C1. „*Zaprezentowanie ewolucji podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych pod kątem określenia różnic w jego interpretacji w ekonomii, finansach i naukach o zarządzaniu*”.

C2. „*Zbadanie związków występujących między kapitałem ludzkim i innowacjami w procesie konwergencji gospodarczej*”.

C3. „*Identyfikacja mechanizmów wpływu związków występujących między inwestycjami w kapitał ludzki i nierównościami dochodów na wzrost gospodarczy*”.

⁷ Spostrzeżenie to formułowane jest na podstawie dostarczonej mi dokumentacji, którą oceniam jako rzetelną oraz starannie przygotowaną.

⁸ Wszystkie pytania sformułowane w recenzji mają charakter polemiczny wobec wybranych publikacji Habilitanta.

C4. „Wykazanie znaczenia doboru miernika nierówności dla wykrytych w badaniach empirycznych związków między nierównościami dochodów i wzrostem gospodarczym”.

C.5 „Zdiagnozowanie efektów działań podejmowanych na poziomie mikroekonomicznym, tj. w przedsiębiorstwach w zakresie wspierania społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania presji na środowisko naturalne, dla wzrostu gospodarczego”.

Nie wszystkie cele zostały sformułowane jasno i wyczerpująco. Zachowując w pamięci dostrzeżone niejasności postaram się je zawrzeć w pytaniach odnoszących się do każdej z siedmiu publikacji składających się na najważniejsze osiągnięcie badawcze Habilitanta.

W przeglądowym artykule Jabłoński Ł., *Ewolucja podejść do kapitału ludzkiego w naukach ekonomicznych*, Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics, 2021; 306(2), s.91–120 podjęto kwestię ewolucji pojęcia kapitału ludzkiego w badaniach z zakresu ekonomii, finansów i nauk o zarządzaniu. Jest to ważne opracowanie dojrzałego ekonomisty oparte na trafnie dobranej literaturze międzynarodowej, w tym polskiej. Stwierdzono w nim, że reprezentanci dyscypliny ekonomii i finansów oraz nauk o zarządzaniu w nawiązaniu do odrębnych paradygmatów badawczych stosują niejednorodne definicje kapitału ludzkiego. Zdaniem Habilitanta „w miejsce akcentowania różnic między ekonomią, finansami i naukami o zarządzaniu w interpretacji kapitału ludzkiego bardziej płodne poznawczo jest dostrzeżenie ich komplementarności, z jednoczesnym zauważeniem odrębności i poszanowaniem specyfiki rodzaju badań nad tym rodzajem kapitału”. Autor w swoich pracach opowiada się za pojęciem kapitału ludzkiego jaki przyjął się w ramach neoklasycznego nurtu ekonomii.

P5. W naukach ekonomicznych w Polsce wyróżnia się obecnie dwie dyscypliny: ekonomii i finansów oraz nauk o zarządzaniu i jakości. O kapitale ludzkim przyjęto wyrażać się w kategoriach ilościowych (zasoby) i jakościowych. Czy w związku z tym w ramach nauk o jakości można zaobserwować zmiany w sposobie definiowania kapitału ludzkiego?

P6. W najlepszych centrach statystycznych dostarczających danych statystycznych o kapitale ludzkim w ujęciu międzynarodowym i regionalnym na ogół respektuje się podlegające ewolucji sposoby definiowania tej kategorii ekonomicznej w ramach teorii ekonomii i finansów. Czy istnieją analogiczne dane statystyczne o kapitale ludzkim respektujące sposoby ich definiowania w ramach dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości?

P7. Wymienione dyscypliny są częścią nauk społecznych. Czy w ramach nauk społecznych dopuszczalne jest tolerowanie heterogenicznych definicji kapitału ludzkiego?

P8. Czy heterogeniczność definicji kapitału ludzkiego występujących w dwóch różnych dyscyplinach tej samej dziedziny naukowej może być rzeczywiście tolerowana jako przejaw komplementarności różnych co do istoty definicji?

W kolejnych dwóch artykułach opublikowanych po 2016 roku: Bartak J., Jabłoński Ł., 2017, *Znaczenie nierówności dochodowych dla inwestycji w kapitał ludzki w latach 1972 – 2012*, Zeszyty Naukowe UEK, Kraków oraz Bartak J., Jabłoński Ł., 2017, *Inequality and Growth: What comes from the Different Inequality Measures?* Bulletin of Economic Research, vol 72, no.2, s.185-212 podjęto próby odpowiedzi na pytania dotyczące znaczenia, jakie dla związków między nierównościami dochodowymi i wzrostem gospodarczym ma uwzględnienie w równaniach regresji, opisujących te związki, efektów indywidualnych dla wyodrębnionych krajów w latach 1970-2012.

P9. Dlaczego w pracach publikowanych odpowiednio w 2017 i 2020 roku wyniki badań z wykorzystaniem standardowych metod ekonometrycznych zawężono do okresu 1970 – 2012, a nie np. do okresu 1979 – 2020?

Ostatnim artykułem opublikowanym po 2016 roku jest praca Ćwiklicki M., Jabłoński Ł., Sartori R., Gavriletea M.D, 2019, *The relationship between the economic development and the adoption of green initiatives by companies: a statistical study on 105 countries*, "Quality and Quantity", vol.53, no. 1, s.339-361. Artykuł ten dotyczył „analizy wzrostu gospodarczego w kontekście wspierania społecznej odpowiedzialności biznesu i ograniczania presji na środowisko naturalne”. Efektem tych badań było stwierdzenie, że „nagromadzona wiedza, umiejętności i kompetencje na poziomie przedsiębiorstwa pozwalają wdrożyć inicjatywy, które sprzyjając odpowiedzialności społecznej i środowiskowej wspierają wzrost gospodarczy, a przez to proces konwergencji krajów niżej rozwiniętych do tych bogatych”.

P10. Jeżeli wzrost i rozwój gospodarczy są różnymi kategoriami makroekonomicznymi, to dlaczego za ich wspólną miarę Habilitant uznaje PKB *p.c.*?

P11. Czy działalność wspierająca społeczną odpowiedzialność biznesu i odpowiedzialność środowiskową na poziomie przedsiębiorstw ma pozytywny wpływ na wzrost czy rozwój gospodarczy ?

P12. Czy wzrost lub rozwój gospodarczy będące efektem wzrostu społecznej i środowiskowej odpowiedzialności biznesu na poziomie przedsiębiorstw gwarantują istnienie, a nawet przyspieszenie procesów konwergencji gospodarczej gospodarek niżej rozwiniętych do gospodarek wyżej rozwiniętych? Czy jest to uniwersalna prawidłowość (stylizowany fakt wzrostu lub rozwoju gospodarczego) mająca bezwarunkowy, czy też warunkowy charakter?

W latach 2017-2021 Habilitant opublikował 4 opracowania, w tym jedno samodzielne, a 3 we współautorstwie, które w sensie wartości parametrów naukometrycznych należą do grupy najwyższej ocenianych w zbiorze wszystkich jego dotychczasowych publikacji. Są to prace

 7

oryginalne, nawiązujące do wcześniejszego dorobku naukowego, dobrze spozycjonowane w literaturze przedmiotu i mające pewien wpływ na rozwój dyscypliny ekonomii i finanse.

Trzy pozostałe publikacje, uznane za najważniejsze osiągnięcie naukowe przez Habilitanta, ukazały się w 2015 lub 2016 i były przedmiotem oceny w poprzedniej procedurze habilitacyjnej zakończonej odmową nadania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie ekonomii. Chodzi o: a) rozdział w monografii Ćwiklicki M., Jabłoński Ł., 2015, *Economic development and the implementation of CSR initiatives in national economies*, w: O’Riordan L., Żmuda P., Heinemann (red.), *New perspectives on corporate social responsibility: Locating the missing link*. Springer-Gabler, Wiesbaden, s. 147-167; b) monografię Firszt D., Jabłoński Ł., 2016, *Kapitał ludzki i innowacje a zmniejszanie luki rozwojowej między krajami*, CeDeWu, Warszawa; c) monografię Jabłoński Ł., 2016, *Znaczenie inwestycji w kapitał ludzki dla zmian nierówności dochodowych w krajach europejskich na początku XXI wieku*, Wydawnictwo UEK, Kraków, s.300.

Rozdział w monografii dotyczył wyników badań nad związkami między rozwojem gospodarczym i wdrażaniem przez przedsiębiorstwa społecznej odpowiedzialności w 105 krajach o różnym poziomie rozwoju. W badaniach wykorzystano wartości PKB p.c. i Human Development Index (HDI) jako miary rozwoju gospodarczego oraz liczby wdrożonych standardów społecznej odpowiedzialności biznesu takich, jak ISO 14000, SA8000, GRI, w przeliczeniu na 1000 przedsiębiorstw w 105 wybranych krajów świata. Był on podstawą artykułu opublikowanego przez tych samych autorów w 2019 r.

P13. Dlaczego PKB p.c. stanowczo nie powinien być traktowany jako miara rozwoju gospodarczego?

P14. Proszę podać przykład miary rozwoju gospodarczego, która powinna zastąpić HDI w prowadzonych przez Habilitanta badaniach.

Współautorska monografia dotyczyła określenia wpływu kapitału ludzkiego i innowacji rozpatrywanych również w kontekście ich dyfuzji na proces konwergencji gospodarczej. Jej empirycznym uzupełnieniem była monografia pod redakcją dr. Łukasza Jabłońskiego, 2015, *Konwergencja, kapitał ludzki, innowacje*, CeDeWu, Warszawa, która słusznie nie została uwzględniona w cyklu publikacji.

Za najważniejsze osiągnięcia związane z tą monografią autorzy uznali: a) pozytywne zweryfikowanie hipotezy o silnym dodatnim wpływie kapitału ludzkiego i innowacji na proces zmniejszania luki rozwojowej między krajami na różnym poziomie rozwoju ekonomicznego ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki Polski; b) uznanie, że dynamika zmniejszania luki rozwojowej między krajami jest wypadkową aktywności innowacyjnej krajów – Technology

Frontier Area (czynnik dywergencji) i dynamiki adaptacji technologii przez kraje mniej rozwinięte technologicznie (czynnik konwergencji).

Hipoteza o utożsamieniu konwergencji gospodarczej z minimalizacją luki rozwojowej krajów zdaniem autorów stwarza nowe możliwości badawcze na styku wzrostu i rozwoju gospodarczego.

P15. Jak należy definiować, a tym samym mierzyć lukę rozwojową między krajami lub regionami ?

P16. Czy istnieją satysfakcjonujące podstawy teoretyczne dla utożsamiania zmniejszania luki rozwojową z konwergencją gospodarczą ?

P17. Czy endogeniczne modele wzrostu gospodarczego nie są częścią neoklasycznego nurtu ekonomii ?

Wreszcie samodzielna monografia, która nosi cechy rozprawy habilitacyjnej, i jako taka wymaga szczególnej oceny. Składa się ona z wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, aneksu, bogatego spisu literatury, spisów tabel i rysunków oraz streszczenia w języku angielskim. Hipotezą główną opracowania jest stwierdzenie, że *„w warunkach kapitalizmu globalnego inwestycje w kapitał ludzki, jeżeli są dystrybuowane równomiernie, są czynnikiem ograniczającym pogłębianie nierówności dochodowych w krajach europejskich”*. Została ona wsparta czterema hipotezami szczegółowymi: „ a) *nierówności są trudno definiowalne w ujęciu ekonomicznym ze względu na swój pozytywny i normatywny charakter; b) ze względu na różne podstawy metodologiczne można wyodrębnić odmienne elementy składowe tej kategorii ekonomicznej; c) inwestycje w kapitał ludzki są kluczowym czynnikiem zmian nierówności dochodów; d) z teorii ekonomii wynikają sposoby wpływu inwestycji w kapitał ludzki na nierówności w podziale dochodów; e) inwestycje w kapitał ludzki, jeśli były równomiernie rozłożone m.in. przez wydłużenie okresu kształcenia obowiązkowego bądź publiczne finansowanie kształcenia i ochrony zdrowia, spowalniały rozwarstwienie dochodowe w krajach Europy”*.

Monografia ma w 3/5 charakter opracowania przeglądowego, a w 2/5 zawarto wyniki badań własnych Habilitanta, w których korzystał on z metod statystyki opisowej, ekonometrii oraz metod taksonomicznego grupowania i korelacji, w tym z metod parametrycznych związanych z analizą regresji oraz metody nieparametryczne, w tym „sztucznej inteligencji”.

Moja ogólna ocena tej pozycji bibliograficznej jest pozytywna. Pozytywnie oceniam ambicje poznawcze Habilitanta, potwierdzone rozległą wiedzą w zakresie poważnej literatury przedmiotu. Natomiast z mniejszym entuzjazmem odnoszę się do sformułowania hipotezy głównej i hipotez szczegółowych, jak również do interpretacji wyników badań empirycznych

przeprowadzonych przez Habilitanta. Uważam również, że podejmowana w monografii problematyka jest ważna i bardzo aktualna. Pewnym mankamentem opracowania jest to, że brakuje w nim osiągnięć teoretycznych dr. Łukasza Jabłońskiego, które nadałyby formułowanym przez niego wnioskom ogólnym większego rygoru teoretycznego i większej uniwersalności. Mimo tego rodzaju zastrzeżeń uważam, że monografia Habilitanta zasługuje na przestudiowanie przez specjalistów zajmujących się nierównościami dochodowymi w ujęciu makroekonomicznym, jak również teoriami wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz związkami między kapitałem ludzkim, innowacjami, w tym dyfuzją technologii w kontekście polityki gospodarczej. Osobną kwestią jest dokładniejsze wyjaśnienie związków między nierównościami dochodowymi, a realną konwergencją gospodarczą w ramach długookresowych teorii wzrostu i rozwoju gospodarczego.

P18. Proszę wskazać najważniejsze własne osiągnięcia teoretyczne w omawianej monografii.

P19. Które z zastosowanych metod analizy ilościowej i jakościowej należy uznać za prowadzące do jednoznacznych i wiarygodnych wniosków ?

P20. Czy w ramach prowadzonych przez Habilitanta badań jest miejsce dla analiz teoretycznych odwołujących się do dynamicznych i stochastycznych modeli ekonomicznych ? Jeżeli tak, to jakich ?

4. Konkluzje

1. Przedstawiony mojej ocenie wniosek dr. Łukasza Jabłońskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse oceniam umiarkowanie pozytywnie.
2. Ostateczną decyzję w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Łukaszowi Jabłońskiemu uzależniam od pozytywnego wyniku kolokwium habilitacyjnego, w tym od odpowiedzi na niektóre z zawartych w recenzji pytań.

Poznań, 16.08.2021 r.

Krzysztof Malaga